

การแยกให้บริสุทธิ์และการศึกษาสมบัติของแบคทีเรียในปรตีเอกสารเชื้อ

BACILLUS SUBTILIS TISTR 25

ร.อ. ปกรณ์ จิโรจน์กุลกิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชาชีวเคมี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-338-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016060

๑๑๗๖๒๐๙

PURIFICATION AND CHARACTERIZATION OF ALKALINE PROTEASE FROM

BACILLUS SUBTILIS TISTR 25

Capt. Prakorn Girodkunkid

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Sciences

Department of Biochemistry

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-338-1

หัวชื่อวิทยานิพนธ์

การแยกให้บริสุทธิ์และการศึกษาสมบัติของแบคทีโรมาลайн์โปรดีเจลจากเชื้อ

Bacillus subtiis TISTR 25

โดย

ร.อ. ปกรณ์ จิโรวันนกุลกิจ

ภาควิชา

ชีวเคมี

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. เปี่ยมสุข พงษ์สวัสดิ์

บังคับดีบันทิวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปฏิญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบังคับดีบันทิวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ์ เฉนเชิงกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เปี่ยมสุข พงษ์สวัสดิ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีระดา สิริจินตกานต์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี อ่านเบรื่อง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์คืนฉบับทัศน์อวิทยานิพนธ์ภายนอกในกรอบลีฟชีบีบแหน่งเดียว

ปกรณ์ จิโรจน์กุจิ, ร.อ. : การแยกให้บริสุทธิ์และการศึกษาสมบัติของแอลคาไลน์โปรตีอส์
จากเชื้อ BACILLUS SUBTILIS TISTR 25 (PURIFICATION AND CHARACTERIZATION
OF ALKALINE PROTEASE FROM BACILLUS SUBTILIS TISTR 25)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. เปรมสุข พงษ์สวัสดิ์, 111 หน้า.

Bacillus subtilis TISTR 25 เป็นแบคทีเรียที่แยกได้จากดินในประเทศไทย สามารถถูกหักน้ำให้ผลิตเอนไซม์โปรตีอสสูงขึ้นได้โดยเลี้ยงที่อุณหภูมิ 30 ° ซ. ในอาหารสตรปรับตัวที่เสริมด้วย 1 ปีกอร์เซนต์กลูตาเมก pH 6.0 และพบว่าการผลิตเอนไซม์โปรตีอส ถูกกดตันในสภาวะที่มีน้ำตาลกลูโคสด้วยกระบวนการคราตานอลไลต์ รีเฟรชัน โดยการศึกษาผลของ Ethylenediamine tetraacetic acid และ Phenylmethylsulfonyl fluoride ต่อเอนไซม์แอกติวิตี้ พบว่าเอนไซม์โปรตีอสที่แยกได้ในน้ำเลี้ยงเชื้อ ประกอบด้วยนิวทริทและแอลคาไลน์โปรตีอสในอัตราส่วนประมาณ 1 : 3 ซึ่งต่างจากเชื้อมารฐาน B. licheniformis ATCC 21415 ที่สร้างเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอสเป็นส่วนใหญ่

เมื่อทดสอบโปรตีนด้วยเกลือแอมโมเนียมชัลเฟต และแยกโดย CM-cellulose คอลัมน์ โครมาトイกราฟี เออนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอสจากสายพันธุ์ TISTR 25 มีความบริสุทธิ์ 2.3 เท่าจากการศึกษาสมบัติของแอลคาไลน์โปรตีอสมีความบริสุทธิ์บางส่วนนี้ พบว่า เออนไซม์เป็นโพลี펩ไทด์สายเดียว ไม่มีหน่วยย่อย และมีน้ำหนักโมเลกุล 27,000 ดาลตัน pH และอุณหภูมิที่เหมาะสมในการเร่งปฏิกิริยาคือ 8.5 และ 55 ° ซ. เออนไซม์ไฮโดรไลส์ได้ทั้งสับสเตรตชาร์มชาติและสับสเตรตสังเคราะห์ โดยมีค่า K_m ต่อ casein, hemoglobin และ benzoyl tyrosine ethyl ester (BTEE) เท่ากัน 0.02, 0.07 และ 8.0 มิลลิโมล/ลิตร ตามลำดับ และมีค่า K_m ต่อ azocasein, azocoll คือ 3.03 และ 33.33 มก./มล. เออนไซม์มีความจำเพาะในการไฮโดรไลส์พัชะเพปไทด์ที่ปลายคาร์บอชิลของกรดอะมิโน อาทิ จีน อะลานีน ลูทีน เนโนโลลานีน และเวลิน

แอลคาไลส์โปรตีอสที่แยกได้จาก B. subtilis TISTR 25 นี้ มีสมบัติบางประการต่างจากเออนไซม์ Subtilisin Carlsberg คือ pH และอุณหภูมิที่เหมาะสมในการเร่งปฏิกิริยา รวมทั้งแอฟฟิเนตต่อ casein และ BTEE ซึ่งคาดว่าเออนไซม์ทั้งสอง อาจมีส่วนประกอบกรดอะมิโนในบริเวณ binding site ต่างกัน เมื่อศึกษาความจำเพาะของเอนไซม์ในการไฮโดรไลส์พัชะเพปไทด์ โดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีสเปคโทรโฟโตเมตรี และ TLC พบว่า เออนไซม์ที่แยกได้มีความจำเพาะไม่ต่างจากเออนไซม์ Subtilisin Carlsberg และ Nagarse แต่ต่างจากเออนไซม์ Trypsin ในสภาวะที่ทำการทดลอง

ภาควิชา ..... ชีวเคมี
สาขาวิชา ..... ชีวเคมี
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต ร.อ. ปกรณ์ จิโรจน์กุจิ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ดร. ประนันดา ธรรมนูญ

พิมพ์ด้วยน้ำหมึกด้วยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบลีเพี้ยวนี้เพื่อขึ้นแผ่นเดียว

PRAKORN GIRODKUNKID, CAPT. : PURIFICATION AND CHARACTERIZATION OF
ALKALINE PROTEASE FROM BACILLUS SUBTILIS TISTR 25
THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PIAMSOOK PONGSAWASDI, Ph.D., 111 pp.

A chemical-defined medium supplemented with 0.1 percent glutamate at pH 6.0 and 30 °C were the most suitable culturing condition for the production of extracellular proteases by a local strain of Bacillus, B. subtilis TISTR 25. Glucose was found to have a pronounce effect on the protease production through catabolite repression. Through the use of the enzyme inhibitors, phenylmethylsulfonyl fluoride (PMSF) and ethylenediamine tetraacetic acid (EDTA), the results suggested that the enzyme excreted by the strain TISTR 25 are combination of neutral and alkaline proteases in the approximate ratio of 1 : 3. The culture thus differs from the standard strain of B. licheniformis ATCC 21415 which mostly produced alkaline protease.

Alkaline protease from B. subtilis TISTR 25 was purified 2.3 fold by using ammonium sulfate precipitation and CM-cellulose chromatography. The purified enzyme was proved to be a monomer with a molecular weight of 27,000. The optimum pH and the optimum temperature were 8.5 and 55 °C, respectively. The enzyme was able to hydrolyse both natural and synthetic substrates. The K_m for casein, hemoglobin and benzoyl tyrosine ethyl ester (BTEE) were 0.02, 0.07 and 8.0 mmol/l whereas those of azocasein and azocoll were 3.03 and 33.33 mg/ml, respectively. The enzyme hydrolysed peptide bond specifically at the carboxyl end of the amino acid arginine, alanine, leucine, phenylalanine and valine.

This purified alkaline protease differs from Subtilisin Carlsberg in its optimum pH and temperature for catalysis. The two enzymes also differ in their affinities to casein and BTEE, the result of which suggests that some amino acids around the vicinity of the binding site of the two enzymes might be different. The result from peptide hydrolysis as analyzed by spectrophotometric and TLC technique indicated that the pattern of specificity of peptide hydrolysis of this alkaline protease is similar to that of Subtilisin Carlsberg and Nagarse but differs from trypsin.

ภาควิชา ..... ชีวเคมี .....
สาขาวิชา ..... ชีวเคมี .....
ปีการศึกษา ..... 2531 .....

ผู้อ่าน ..... ร.อ. ดร. สมบูรณ์ ใจดี .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... พญ. นราพร ใจดี .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เชี่ยวชาญขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เปี่ยมสุข พงษ์สวัสดิ์ ที่ได้
ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่
ผู้เชี่ยวชาญศึกษาอยู่ในภาควิชาชีวเคมี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สันต์ โนนิชัยกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. นีรดา สิริจินตakan์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี อ่านเบรื่อง ที่กรุณาให้
คำแนะนำต่อผู้เชี่ยว รวมทั้งกรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณนิสิตหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ในภาควิชาชีวเคมี และ
เทคโนโลยีชีวภาพที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจ

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิตติกรรมประกาศ.....	๖
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญรูป.....	๘
คำย่อ.....	๙
บทที่	
1 บทนำ.....	1
2 ครุภัณฑ์ และเคมีภัณฑ์	
2.1 ครุภัณฑ์.....	13
2.2 เคมีภัณฑ์.....	14
2.3 จุลทรรศน์ใช้ในการทดลอง.....	15
3 วิธีการทดลอง	
3.1 การเตรียมสารละลายน้ำ.....	17
3.2 การเก็บรักษาเชือแบนค์ที่เรียกใช้ในการทดลอง.....	21
3.3 การเลี้ยงเชือและการติดตามการเจริญของเชือ.....	21
3.4 การวัดแอดเควติชองเอนไซม์โปรดีเอส.....	21
3.5 การวัดปริมาณโปรดีนโดยวิธีอิรี.....	22
3.6 การวัดปริมาณโปรดีนโดยวิธีแบรดฟอร์ด.....	23
3.7 การวัดปริมาณกลูโคส.....	23
3.8 การวัดปริมาณโซเดียมไอกอน.....	23
3.9 การศึกษาสภาวะที่เหมาะสมในการเจริญและการสังเคราะห์เอนไซม์โปรดีเอส.....	23

3.10	ขั้นตอนการเตรียมเอนไซม์และการทำเอนไซม์ให้บริสุทธิ์.....	24
3.11	วิธีแยกโปรตีนด้วยโพลีอะครีลาไมด์ เจล อีเลคโทรฟอริซิส.....	26
3.12	การศึกษาสมบัติของเอนไซม์โปรตีอีส(crude enzyme).....	28
3.13	การศึกษาสมบัติของแอลคาไลน์โปรตีอีสที่ทำให้บริสุทธิ์บางส่วน..	28
4	ผลการทดลอง	
4.1	ผลการศึกษาสภาวะที่เหมาะสมในการเจริญและสังเคราะห์เอนไซม์ โปรตีอีสของเชื้อบาชิลัส.....	35
4.2	ผลการศึกษาโปรตีอีสในลักษณะ crude enzyme.....	39
4.3	ผลการเตรียมเอนไซม์โปรตีอีสเพื่อนำไปทำให้บริสุทธิ์.....	44
4.4	ผลการทำเอนไซม์ให้บริสุทธิ์.....	44
4.5	ผลการตรวจสอบชนิดของโปรตีอีส.....	48
4.6	ผลการตรวจสอบความบริสุทธิ์ของเอนไซม์โดยเทคนิคโพลีอะครี- ลาไมด์ เจล อีเลคโทรฟอริซิส.....	53
4.7	ผลการศึกษาสมบัติของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอีสที่ทำให้บริสุทธิ์ บางส่วน.....	53
5	สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง.....	84
	เอกสารอ้างอิง.....	100
	ภาคผนวก.....	107
	กราฟมาตรวัดฐานสำหรับวิเคราะห์ปริมาณโปรตีนโดยวิธีเออร์.....	108
	กราฟมาตรวัดฐานสำหรับวิเคราะห์ปริมาณโปรตีนโดยวิธีแบรดฟอร์ด.....	109
	กราฟมาตรวัดฐานสำหรับวิเคราะห์ปริมาณไกโรชีน.....	110
	ประวัติผู้เขียน.....	111

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงชื่อคลูเชิงพาณิชย์ของเอนไซม์โปรตีอีสท์วีโลกในปี 1981	2
2	ขั้นตอนการแยกชนิดของเอนไซม์โปรตีอีสจาก <u>B. subtilis</u> สายพันธุ์ต่างๆ ให้บริสุทธิ์	10
3	การผลิตโปรตีอีสของ <u>B. subtilis</u> TISTR 25 เมื่อเลี้ยงในปริมาตรต่างกัน.....	47
4	ผลการตกลงกอนโปรตีนด้วยแอมโมเนียมชัลเฟตอิมตัว 0-80 เบอร์เซนต์	49
5	สรุปผลการทำให้เอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอีสบริสุทธิ์.....	51
6	ผลการทดสอบชนิดของโปรตีอีสในแพรคชันต่างๆจากการแยกด้วยคอลัมน์ CM-cellulose โดยการใช้สารยับยั้ง EDTA และ PMSF.....	52
7	สรุปค่า K_m และ V_{max} ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอีสกับ Subtilisin Carlsberg เมื่อใช้โปรตีนต่างชนิดหรืออสเทอเรียเป็นลีบสเตรต	71
8	ผลของไอโอนของโลหะต่อแอคติวิตี้ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอีสจาก <u>B. subtilis</u> TISTR 25	72
9	ผลของสารเคมีต่างชนิดต่อแอคติวิตี้ของแอลคาไลน์โปรตีอีสจาก <u>B. subtilis</u> TISTR 25	73
10	เปรียบเทียบแอคติวิตี้ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอีสจาก <u>B. subtilis</u> TISTR 25 , Subtilisin Carlsberg , Nagarse และ Trypsin ในการไฮโดรไลส์เพปไทด์สังเคราะห์ชนิดต่างๆ	77
11	การไฮโดรไลส์เพปไทด์สังเคราะห์โดยเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอีสจาก <u>B. subtilis</u> TISTR 25	78
12	ค่า R_f ของ spot บนแผ่น TLC ของกรดอะมิโนมาตรฐาน และ enzyme	

สารบัญรูป

รูปที่

หน้า

1	แผนภาพแสดงขั้นตอนการทำให้เอนไซม์ แลคลาไลน์โปรตีอีสให้บริสุทธิ์..	25
2	ลักษณะการเจริญและแอคติวิตี้ของเอนไซม์โปรตีอีสของ <u>Bacillus subtilis</u> TISTR 25 ในอาหารเลี้ยงเชื้อที่มี NH_4Cl และเสริมด้วยอาหารเสริมต่างๆ.....	36
3	การเจริญและแอคติวิตี้ของเอนไซม์โปรตีอีสของ <u>Bacillus licheniformis</u> ATCC 21415 ในอาหารเลี้ยงเชื้อที่มี NH_4Cl และเสริมด้วยอาหารเสริมต่างๆ.....	37
4	การเจริญ การผลิตเอนไซม์แลคลาไลน์โปรตีอีส การเปลี่ยนแปลง pH และปริมาณน้ำตาลกลูโคสของ <u>B. subtilis</u> TISTR 25.....	38
5ก	เปรียบเทียบการเจริญของ <u>B. subtilis</u> TISTR 25 และ <u>B. licheniformis</u> ATCC 21415 ที่อุณหภูมิต่างๆ.....	40
5ช	เปรียบเทียบ แอคติวิตี้จำเพาะของเอนไซม์โปรตีอีสจากเชื้อที่เลี้ยงในรูปที่ 5ก	41
6	เปรียบเทียบการเจริญและแอคติวิตี้ของเอนไซม์โปรตีอีสของ <u>B. subtilis</u> TISTR 25 และ <u>B. licheniformis</u> ATCC 21415 เมื่อมีและไม่มี NH_4Cl	42
7	ความเสถียรของ crude enzyme เตรียมจาก <u>B. subtilis</u> TISTR 25 และ <u>B. licheniformis</u> ATCC 21415 เมื่อกีบที่อุณหภูมิ 4 และ -20°C	43
8ก	ผลของ phenylmethylsulfonyl fluoride (PMSF) ต่อโปรตีอีสและคิวติโนสีใน crude enzyme จาก <u>B. subtilis</u> TISTR 25 และ <u>B.</u>	

	<u>licheniformis</u> ATCC 21415	45
8ช	ผลของ EDTA ต่อโปรตีอสแอกติวิตี้ใน crude enzyme จาก <u>B.</u>	
	<u>subtilis</u> TISTR 25 และ <u>B. licheniformis</u> ATCC 21415 ...	45
9	การเจริญ แอกติวิตี้จำเพาะของเอนไซม์โปรตีอส เมื่อเลี้ยงเชื้อ ในขวดรูปชนิดขวด 1 ลิตร.....	46
10	รูปแบบการแยกและทำโปรตีอสให้บริสุทธิ์ด้วยคอลัมน์ CM-cellulose..	50
11ก	รูปแบบของโปรตีนที่ได้จากขั้นตอนต่างๆในการทำเอนไซม์แอลคาไลน์ โปรตีอสให้บริสุทธิ์ แยกโดยโนลีอะไครลาไมร์ เจล อีเลคโทรฟอร์ซ..	54
11ช	รูปแบบของแอลคาไลน์โปรตีอสในปริมาณต่างๆแยกโดย เจล อีเลคโทร- ฟอร์ซ.....	55
12	รูปแบบการแยกโปรตีนในคอลัมน์เซฟาเด็กซ์ จี-75	56
13	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง K_{av} และ log ของน้ำหนักโมเลกุล ของโปรตีนมาตรฐานในการศึกษาน้ำหนักโมเลกุลของเอนไซม์แอลคาไลน์ โปรตีอสโดยคอลัมน์เซฟาเด็กซ์ จี-75	57
14	รูปแบบของโปรตีนมาตรฐานและเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอสแยกโดย เอสดีอีส-โนลีอะไครลาไมร์ เจล อีเลคโทรฟอร์ซ.....	59
15	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Relative mobility และ log ของน้ำหนักโมเลกุลของโปรตีนมาตรฐานในการศึกษาน้ำหนักโมเลกุล ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอสโดยวีเอสดีอีส-โนลีอะไครลาไมร์ เจล อีเลคโทรฟอร์ซ.....	60
16	ผลของ pH ต่อแอกติวิตี้ของแอลคาไลน์โปรตีอสจาก <u>B. subtilis</u> TISTR 25 เปรียบเทียบกับเอนไซม์มาตรฐาน Subtilisin	61
17	ผลของอุณหภูมิต่อแอกติวิตี้ของโปรตีอสจาก <u>B. subtilis</u> TISTR เปรียบเทียบกับเอนไซม์มาตรฐาน Subtilisin	62

18	ผลของ pH ต่อความเสถียรของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอสจาก <i>B. subtilis</i> TISTR 25	64
19	ผลของอุณหภูมิต่อความเสถียรของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอสจาก <i>B. subtilis</i> TISTR 25	65
20	ความเสถียรของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอสจาก <i>B. subtilis</i> TISTR 25	66
21	Lineweaver-Burk plot ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอส เปรียบ เทียบกับ Subtilisin Carlsberg เมื่อใช้ casein เป็นสับสเตรต..	67
22	Lineweaver-Burk plot ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอส เปรียบ เทียบกับ Subtilisin Carlsberg เมื่อใช้ azocasein เป็น สับสเตรต	67
23	Lineweaver-Burk plot ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอส เปรียบ เทียบกับ Subtilisin Carlsberg เมื่อใช้ azocoll เป็นสับสเตรต.	68
24	Lineweaver-Burk plot ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอส เปรียบเทียบกับ Subtilisin Carlsberg เมื่อใช้ hemoglobin เป็น สับสเตรต	68
25	Lineweaver-Burk plot ของเอนไซม์แอลคาไลน์โปรตีอส เปรียบเทียบ กับ Subtilisin Carlsberg เมื่อใช้ BTEE เป็นสับสเตรต	70
26ก	การไฮโดรไลส์เพบไทด์สังเคราะห์มีสีคือ NBz-Arg pNA โดยเอนไซม์ ชนิดต่างๆ	75
26ข	การไฮโดรไลส์เพบไทด์สังเคราะห์มีสีคือ NBz-Phe-Val-Arg pNA โดย เอนไซม์ชนิดต่างๆ	76
27	ความจำเพาะในการไฮโดรไลส์เพบไทด์สับสเตรตของเอนไซม์โปรตีอส ต่างชนิด	83

รูปที่

หน้า

28 ความจำเพาะในการใช้โดรไอล์สเปป์ไทยลับสเตรตของเอนไซม์โปรดีเจส

TISTR 25 .....

83

คำย่อ

มก.	= มิลลิกรัม
มล.	= มิลลิลิตร
°ซ	= องศาเซลเซียส
A	= Absorbance
K_m	= Michaelis-Menten constant
V_{max}	= Maximum velocity
BTEE	= Benzoyl tyrosine ethyl ester
BPN	= Bacterial Protease Nagarse

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย